

15 metrov, potem postane pobočje do vrha laže prehodno – ta del steze je viden že z Black Tusk meadows. Vrh ni čisto pravi vrh – nekaj metrov višja sosednja glava zakriva pogled proti severu, vmes pa je zoprna škrbina, a bi bil prehod tam prenevaren.

»Kaj delaš, ko si na vrhu?« me včasih sprašujejo ljudje, ki se ne ukvarjajo s planinstvom. »Nič,« jim odgovorim, »tam sem in uživam.« Tokrat to ni možno. Druga dva se odločita, da se bosta že po petnajstih minutah vrnila in najbolje je, da se jima pridružim. V silni vnemi, da bi čim prej prišla dol, se v nekem trenutku usmerita v napačno razpoko (»A crack of death,« zadevo kasneje komentira eden od njiju), a na koncu ju le prepričam, da nadaljujemo v smeri vzpona. Po pričakovanju je zadnjih 15 metrov nekoliko bolj napetih, a je teren toliko razčlenjen, da vsi srečno pridemo do vznožja stene. Moja spremljevalca pri vzponu imata avto pri bližnjem Microwave Towerju, sam pa bom moral opraviti še 14 km do izhodišča. Ura je okoli pol petih. Do sončnega zahoda so ostale še štiri ure.

Naporen povratek

V začetku se pokaže prednost melišča pri hoji navzdol, potem pa postane očitno, da sem porabil skoraj vso energijo, saj mi zadnjih nekaj ur sendviči ne teknejo, kmalu po sestopu z vrha pa me mine tudi veselje do čokolade. V ustih nimam sline, če dam karkoli v usta, mi gre na bruhanje. Česa takega še nisem doživel. Sestopam po običajni poti, pri tem pa me spremlja manj komarjev kot prej in v dveh urah se privlečem do koč. Med razmišljanjem, kje bi preživel noč in kako bi se pokrtil, da bi me čim manj zeblo, se uležem. Čez kakšne pol ure zaslišim nekaj, kar zveni kot pogovor, a ko se dvignem, ni nikogar v bližini. Polurni počitek mi je dobro del, zdaj mi tudi čokolada spet tekne. Čez kako uro pridem do klopce pred začetkom mulatjere in ponovim polurni počitek. Pri sestopu v dolino se ponovno pokaže, kako dobro je speljana pot in tik pred sončnim zahodom sem pri avtu; dosti manj utrujen kot na začetku sestopa. Kljub vsem mukam, ki sem jih prestajal na poti, sem porabil le pol ure več, kot predvideva vodnik (od tega malo več kot 6 ur do vrha). ●

V kamen vklesane oznake obiskovalce vodijo po Pliskini poti.

Z ovčko na pot

✍ in 📷 Igor Maher

Na straneh Planinskega vestnika se predstavitev učnih poti ne znajdejo prav pogosto. Res je, da je že planinskih poti veliko, kot je veliko raznovrstnih učnih, naravoslovnih, gozdnih, zgodovinskih in še kakšnih poti. Obe skupini poti se najbolj razlikujeta po dolžini in po naravi. Planinske poti so običajno daljše od učnih, vodijo na vrhove, ob njih pa ni tabel, ki bi razlagale, kaj vidimo ob poti. To – interpretacija, kot bi strokovno rekli – pa je značilnost učnih poti. Zakaj torej planinski srenji predstavljati učno pot na Krasu?

Prvi razlog je lahko klimatski. Pliskina pot, kot se imenuje nova kraška učna pot, je tudi v zimskem času, ko celinska Slovenija (bolj ali manj) ječi pod snegom, primeren izletniški cilj. S svojimi šestimi kilometri dolžine je kot nalašč za kratke zimske dni. Naslednji razlog je že bolj planinski. Na Pliskini poti namreč na razpotjih vidimo izvirno oznako, katere značilnost je, da se kar najbolj prilagaja naravnemu okolju – kolikor se oznaka sploh lahko, saj mora opozarjati na smer. Stilizirana ovčka Pliska, znak poti, je vklesana v kamen, najbolj prepoznavni naravni material na Krasu. Zanimivo pa je, da oblikovno izhaja iz Knafelčeve planinske markacije. Z belo podobo ovce, obkroženo z rdečo črto, spominja na rdeče-belo markacijo, torej se nekako vklada

Pokrajino okoli Pliskovice, tudi to vrtačo, sta sooblikovala narava in človek.

plja v najpogostejši sistem označevanja pešpoti, hkrati pa ohranja lokalno kraško značilnost. Od tega, kako je ovca obrnjena, je odvisno, ali moramo na levo ali na desno, če pa nas gleda, se ustavimo pred zanimivostjo ali na počivališču.

Od kod poimenovanje po Pliski? Po eni izmed razlag nastanka imena vasi Pliskovica, za načrtovalce poti najbolj privlačni, se za ime lahko zahvalimo ptici pliski. Bolj znana je kot bela pastirica ali tresorepka, pogosta pa je v bližini človekovih bivališč. Prepoznamo jo po značilnem udarjanju z repom ob tla, tresenju z repom ali pliskanju. Ta videz živahnosti je bil verjetno povod, da so pastirji, ki naj bi s čredami drobnice prvi naselili te kraje, najbolj živahnim ovčkam dali ime Pliska. Tako je Pliskovica postala vas živahnih ovčk. Živahni pa so – še posebno zadnjih nekaj let – tudi Pliskovljani. Odkar je občina Sežana ob pomoči Evropske unije na dotlej razpadajoči Slamčevi domačiji uredila mladinski hotel, se dogodki in aktivnosti kar prehitvajo. Ustanovili so razvojno društvo, ki mu je dala ime Pliska, živahna ovčka pa je našla mesto še v oznaki učne poti, v kateri opozarja na pastirsko preteklost vasi.

Pot od ideje do izvedbe Pliskine poti je primer, kako se z dobro motivacijo in s skromnimi finančnimi sredstvi izpelje ureditev učne poti in kako se pri tem najdejo različni viri sofinanciranja. To je lahko tudi planinskim društvom zgled za uresničevanje podobnih zamisli. Novi mladinski hotel je v vasi povzročil pravo revolucijo. Pohodi, izleti, predavanja, prireditve, raziskovanje preteklosti, odkrivanje že pozabljenih zanimivosti v okolici, pevski zbor in še kaj, predvsem pa vse polno idej, pa tudi zagnanosti za uresničitev, še najlaže v okviru razvojnega

društva, ki so ga ustanovili. Med prvimi idejami je bila učna pot, ki bi dopolnila ponudbo hotela, ki ga največ obiskujejo kolesarji, pohodniki in najrazličnejši raziskovalci Krasa. Navezali so stik z danskima nevladnima organizacijama, Danskim svetom za aktivnosti v naravi in Danskim združenjem pohodnikov, in kmalu je v okviru pomoči danskega ministrstva za okolje vzhodni Evropi nastal projekt sodelovanja pri razvoju zelenega turizma. Projekt je bil namenjen prenosu znanja in izkušenj, ki jih imajo Danci z mladinskimi hoteli in tematskimi potmi, rezultat projekta pa naj bi bil in tudi je učna pot. Če danski pomoči dodamo še domačo (naše ministrstvo za okolje, občina, krajevna skupnost in nekatera podjetja) ter veliko prostovoljnega dela, rezultat ne manjka.

Kaj vidimo ob poti, katero temo nam predstavi? Ovca Pliska nas na oznakah vodi po krožni poti, speljani po planotastem svetu med vasema Pliskovica in Kosovelje, nekako na polovici poti med Dutovljami in Komnom. Vodilna tema, ki jo obiskovalec spoznava na sedmih postajah ob poti, je tradicionalna raba prostora. Seznanimo se s tem, kako je narava oblikovala in še oblikuje podobo kraške pokrajine ter kako jo pri tem dopolnjuje človek. Spoznamo, kako so Kraševci živeli in še živijo od zemlje, koliko truda je bilo potrebnega, da so kamniti svet spremenili v njive, travnike in pašnike, kaj vse so znali narediti iz kamenja, kako so se na brezvodnem površju znali oskrbeti z vodo in kako so znali izkoristiti sadove narave. Kdor bi želel zvedeti kaj več o poti, si lahko marsikaj prebere na spletni strani Pliskovice (www.pliskovica.si), ali pa v mladinskem hotelu dobi vodniček po poti. ○